

از سلسله مقالات در باره بازگشت چپ و آینده اصلاحات در آمریکای لاتین

"بازتاب ها در منطقه"

" کسانی که بیست سال پیش ، به شدت تمایلات سوسیالیستی داشتند و در منتهی الیه چپ بودند و راهکار های پوپولیستی پیش گرفته بودند. امروز به آرامی سیاست های دولت مردان سابق را پی گیری می کنند، به کاپیتالیسم روی آورده و طرفدار رشد و اقتصاد آزاد هستند."

از متن مقاله

نوشته: پل بونی چلی

حلقه بین رشد و دموکراسی دولت آمریکا از طریق آژانس ایالات متحده برای توسعه بین المللی به ترویج دموکراسی و رشد اقتصادی هم به دلائل اخلاقی و هم برای حفظ مصالح خود می پردازد و سیستم های دموکراتیک به دلیل تضمین حقوق همگانی و یکسانی در برابر قانون و آزادی بهترین نوع حکومت هستند

دموکراسی هم چنین سبب توسعه متوازن می شود زیرا با تخصیص دادن منابع برای توسعه بر مبنای نیازها و نه بر مبنای اعمال نفوذ، بهره وری بهینه این منابع را تضمین می کند.

اقتصاد مبتنی بر بازار آزاد زیر بنای رشد و تولید درآمد مستمر برای آحاد جامعه است. فرصت ها را برای تمام افراد و نیز طبقه کم در آمد جامعه گسترش می دهد و نقش اساسی و منحصر به فرد در بالا بردن سطح زندگی مردم دارد.

اقتصاد سالم نهادهای دموکراتیک را نیز تحکیم می بخشد و برعکس چنانچه شرایط اقتصادی مناسب نباشد و یا سیاست های اجرا شده غلط باشد، نا آرامی سیاسی به وجود می آید و نهادهای دموکراتیک لطمه می بینند. متأسفانه این موارد در بسیاری از کشورها اتفاق افتاد و این همزمان با گسترش دموکراسی در دنیا بود. این اشتباهات اجتناب ناپذیر است ولی برای محدود کردن آن کارهای بیشتری باید انجام شود.

لازم است یاد آوری کنیم که در طول دو سال گذشته دوازده انتخابات رطسرت جمهوری در کشورهای آمریکای لاتین برگزار شده است. در همه این موارد انتقال قدرت بدون مشکل صورت گرفته و در مواردی این انتقال قدرت از حزب به ایدئولوژی بوده و این مسئله در گذشته سابقه نداشته است. این موفقیت عظیمی بود که توده مردم را با دموکراسی آشنا کرد و امروز بسیاری از شهروندان به انتخابات و رای مخفی و به مشارکت در امور خود باور دارند. اگرچه هنوز هستند کسانی که اهمیت دموکراسی و نهادهای آن را درک نکرده اند.

انتخاباتی که شهر وندان را ترغیب کند تا در سرنوشت سیاسی مملکت خود مشارکت کنند از اهداف آژانس ایالات متحده برای توسعه بین المللی است.

انتخابات همه چیز را بر آورده نمی کند ولی بسیار بنیانی است. آرامش در انتقال قدرت و اختیارات مردم در تغییر حکومت، شرایط لازم را برای رشد اقتصادی فراهم می کند. در بسیاری از این کشورها پس از انتخابات نیز روش اقتصاد آزاد ادامه یافت. کسانی که بیست سال پیش تمایلات سوسیالیستی داشتند و منتهی الیه چپ قرار داشتند و راهکارهای پوپولیستی پیش گرفته بودند امروز به آرامی سیاست های دولت مردان سابق را پیگیری می کنند. به کاپیتالیسم روی آورده و طرفدار رشد و اقتصاد آزاد هستند.

کنکاش های اخیر برای دموکراسی و رشد اقتصادی تعهد بسیاری از کشورهای منطقه برای بازسازی اقتصادی خود با تکیه بر اقتصاد بازار آزاد را می توان از تعداد کشورهایی که در حال مذاکره با ایالات متحده بوده و یا در بین خودشان برای تجارت آزاد هستند، تشخیص داد. به دنبال ورود مکزیک به قرار داد نفتا کشورهای دیگر آمریکای لاتین برای تجارت آزاد با آمریکا به توافق رسیدند. این کشورها عبارتند از شیلی، جمهوری دومینیک، السالوادور، گواتمالا، هندوراس و نیکاراگوئه. تجارت می تواند جای کمک های بلا عوض را بگیرد و در عین حال کمک های خارجی نیز می تواند تجارت را ترویج دهد. البته آزادی مقوله ریشه ای این روابط است و نه تنها آمارهای بازرگانی. عملیاتی کردن این توافق نامه ها و نیز کمک برای بالا بردن ظرفیت بازرگانی این کشورها توسط ایالات متحده، شرایط تجارت و سرمایه گذاری را ارتقا می بخشد و از طرف دیگر باعث تحکیم حاکمیت قانون می گردد که زیر بنای دموکراسی است. اشتیاق برای تسریع این برنامه ها در حقیقت برای وجود در صد بالای طبقات کم در آمد در کشورهای آمریکای لاتین است. این طبقات اگر به زودی تغییراتی در زندگی خود نبینند سر خورده شده و به تدریج اعتقاد خود به دموکراسی و اقتصاد آزاد را از دست می دهند و در حقیقت این مسئله در چند کشور آمریکای لاتین هم اکنون اتفاق افتاده است. بررسی که توسط آژانس انجام شده است نتیجه می گیرد که رشد اقتصاد سوسیالیستی بر اثر اختلاف سطح در آمد بین طبقات مردم هم اکنون آثار منفی خود را بر حمایت از دموکراسی گذاشته است. بر عکس رشد اقتصادی سبب اعتماد بیشتر مردم به نهادهای دموکراتیک شده و موجب آرامش سیاسی می گردد. به نظر هرناندو دی سوتو نهادهای شفاف ابزار لازم برای استمرار رشد اقتصادی است و به همین علت آژانس بدنبال تحکیم نهادهای دموکراتیک و در نتیجه کمک به رشد اقتصادی در منطقه است.

آژانس هم چنین فعالیت هایش در مورد مسائل فراگیر از قبیل فقر و عدم برابری را مضاعف کرده و با کمک کشورمیزبان عدالت اجتماعی را به خصوص از طریق نهادهای مدنی گسترش می دهد. آزادی بیان به شهر وندان اجازه می دهد خواسته های منطقی خود را بیان کنند و دولت را موظف به بر آورده کردن آن می سازد. مواهب دموکراسی برای طبقات کم در آمد نیزروشن می شود. در این بخش متاسفانه نتیجه دلخواه حاصل نشده و ممکن است به رشد پوپولیسم بیانجامد. دیکتاتوری در

لباس مبدل پوپولیسیم مشکلات طبقه کم در آمد را بیان می کند و از این طریق به جذب این گروه می پردازد.

پوپولیسیم کوشش می کند نهادهای دموکراتیک را بی اثر سازد، جواب گوئی دولت در مقابل مردم را منسوخ کرده و قدرت قوه مجریه را بسط دهد و بر عکس قوه قضائیه و قانون گزاری و دولت های محلی را تضعیف کند. پوپولیسیت ها در زمینه اقتصادی به جای آنکه به منافع دراز مدت و رشد اقتصادی توجه داشته باشند طرفدار اقتصاد آزاد نیستند و از اقتصاد بسته و کنترل شده حمایت می کنند.

این سیاست ها زمینه ساز فقر بیشتر و دوران اقتصادی سخت تر خواهد بود و جالب است که اجرای آن را خواسته مردم می دانند.

مشاهدات نشان می دهد که این شعارهای پوپولیسیت ها اکنون در آمریکای لاتین گوش شنوا پیدا کرده است. اکثریت مردم از افزایش قدرت قوه مجریه به بهای کاستن قدرت نهادهای دموکراتیک حمایت می کنند. نهادهای مدنی بایستی به مردم بقبولانند که دموکراسی فراتر از انتخاب تنها یک نفر است. به خصوص اگر رئیس جمهور باشد.

چه باید کرد که مجددا اعتماد به نهادهای دموکراتیک و اقتصاد آزاد اعاده گردد؟ تحقیقات آژانس نشان می دهد که شکست در مبارزه با تبهکاری و فساد مالی از عوامل مهم بوده ضمن آنکه عدم اعتماد به احزاب سیاسی نیز نقش مهمی دارد. عدم اعتماد به احزاب سیاسی در آمریکای لاتین حتی در مقایسه با استانداردهای جهانی به شدت پائین است. احزاب سیاسی به خصوص احزابی که عملا خود به دموکراسی اعتقاد ندارند بلکه تنها وسیله ای برای رساندن افراد به قدرت می باشند از عوامل این بی اعتمادی هستند. احزاب بایک در اداره مملکت نقش داشته باشند نه آن که تنها برای بردن در انتخابات ساخته شده باشند.

جنایت و خشونت نیز از نگرانی های عمده شهروندان است. فساد مالی، قانون شکنی، اجحاف و عدم امرت عواملی هستند که باور مردم نسبت به دموکراسی در موسسات دولتی را خدشه دار می کنند. نرخ بالای فساد و جنایت هم چنین تولید اقتصادی را پائین آورده و برای سرمایه گزاری ایجاد مشکل می کند و شرایط سخت اقتصادی، فقر و نابرابری حاصل آن خواهد بود.

برای شکستن این چرخه مصیبت آفرین باید به کشورها کمک کرد تا دست به اصلاحات اقتصادی بزنند. در حکومت کردن شیوه های دموکراتیک را برگزینند و رشد اقتصادی به وجود آورده و سطح زندگی مردم را ارتقاء بخشند. همان گونه که هردانشجوی علوم سیاسی هم می داند، مردم از دولت انتظار حمایت چه داخلی و چه خارجی دارند و اگر آن ها این حمایت را نبینند آن شیوه از حکومت کردن را زیر سؤال می برند.

برنامه آژانس برای دموکراسی و رشد اقتصادی به این مشکلات می پردازد. این آژانس تحلیل ها و راه حل های خود را به کشورها عرضه می کند و در این راه از همکاری سایر موسسات مانند مرکز بین المللی بخش خصوصی نیز سود می جوید. فعالیت های آژانس برای تعمیم دموکراسی در چهار محور متمرکز است. حکومت قانون، حقوق بشر، دولت کار آمد، رقابت سیاسی و جامعه مدنی.

در زمینه رشد اقتصادی نیز برنامه های آژانس هفت زمینه را شامل می شود. بنیاد اقتصاد کلان برای رشد، تجارت، سرمایه گزاری، تحکیم ساختار مالی، کشاورزی، رقابت در بخش خصوصی، فرصت های اقتصادی و محیط زیست. آژانس در بیش از ده کشور منطقه برای

تقویت اجرای قانون و اصلاح سیستم قضائی و شفاف نمودن آن و نیز دسترسی به قضاوت عادلانه برای طبقات کم در آمد کمک نمود. به عنوان مثال در کلمبیا با ایجاد سیستم قضائی برای تسریع در حل و فصل شکایات بیش از شصت درصد جمعیت را پوشش قضائی داد و هم اکنون دعاوی مطرح شده سریع تر و ارزان تر حل و فصل می شود. در بولیوی نیز با کمک دولت شبیه همین محاکم را ایجاد نمود و دسترسی بخش عظیمی از جمعیت به سیستم قضائی را میسر نمود. در غیر این صورت عملاً مرجعی برای حل و فصل شکایات آن ها نبود.

این گونه برنامه ها سبب می شود که نهادهای دموکراسی برای اکثریت مردم قابل دسترسی بوده و اکنون تمرکز بر مزایای سیستم دموکراتیک برای مردم عادی بیش از هر زمانی اهمیت دارد.

برنامه آژانس در تمام منطقه برای مبارزه با فساد بر شفافیت و پاسخگویی مقامات اجرائی، قانون گذاری و قضائی تأکید دارد. با ایجاد سازمان های مدنی، مردم بر نحوه عمل عوامل دولتی کنترل دارند. به عنوان مثال در کلمبیا گزارش هایی به آژانس در زمینه فساد در بخش بهداشت و درمان دریافت شد و دولت از همکاری مردم در این بخش برای کاهش فساد استفاده کرد و آمارهای بعدی نشان داد که بیش از پنجاه درصد از رشوه خواری و سوء استفاده بخش های درمانی با همکاری مردم کاهش یافت. همان گونه که قبلاً ذکر شد بحران در نمایندگی سیاسی نیز از مشکلات مهم این منطقه است. این بحران از دولت مشروعیت زدائی نموده و ثبات سیاسی را نیز در مخاطره می اندازد. این مسئله به خصوص در منطقه "آردن" حاد است. یک کانال مهم نمایندگی سیاسی یعنی احزاب در این منطقه بشدت بد نام هستند و مورد نفرت مردم قرار دارند. این مسئله با عدم رشد اقتصادی در این منطقه تشدید شده و در نتیجه نهادهای دموکراتیک تضعیف گردیده و مردم علاقه ای به دموکراسی و اقتصاد آزاد نشان نمی دهند. آژانس سعی می کند این مشکلات را هم زمان در دستور کار قرار دهد. برنامه های آژانس بر کوشش برای گسترش اقتصادهای محلی مبتنی است. به این منظور که رشد اقتصادی در این مناطق مستقیماً به کاربایی و ایجاد شغل برای طبقات کم در آمد محلی منجر شود.

بنا بر این آژانس در بسیاری از کشورها با همکاری دولت ها اقدام به تاسیس واحدهای کوچک و متوسط نمود تا مشاغل جدید ایجاد کند و بازار فروش را گسترش دهد. آژانس با تولید شرکت های صادراتی اقدام بزرگی در جهت صادرات میوه های استوایی این منطقه انجام داد و هم چنین کمک های فراوانی برای افزایش تولید و بسته بندی و صادرات انواع میوه جات، قهوه و کاکائو نمود و محصولات این کسب و کارهای کوچک را به بازارهای بین المللی وارد نمود. واضح است که این روش به مراتب از سوبسید دادن بهتر است.

آژانس در سرتا سر منطقه ترویج حقوق کارگران و حفظ محیط زیست را در برنامه های خود گنجانده. به عنوان مثال با همکاری بخش خصوصی در آمریکای مرکزی و جمهوری دومینیکن در زمینه حقوق کارگران و آموزش های لازم، بازرسی ها را برای این منظور به عمل آورد. آژانس وزارت کار کشورهای منطقه را با همکاری پنج انستیتوی مهم، بخشش ملی برای دموکراسی، انستیتوی بین المللی جمهوری خواهان، انستیتوی

ملی دموکراتیک، مرکز بین المللی بخش خصوصی ، مرکز همبستگی برای حقوق کارگران آموزش داد.

آژانس هم چنین با احزاب سیاسی مختلف برای بازسازی و جلب اعتماد مردم همکاری نمود و کوشش کرد شفافیت و پاسخ گوئی و نیز رعایت دموکراسی در درون حزب را سر لوحه فعالیت های سیاسی آن ها قراردهد. در زمینه تشویق مشارکت زنان در فعالیت های سیاسی نیز دست آورد مثبتی داشته است، به خصوص در پرو و مکزیک و بولیوی و افریقائی تباران کلمبیا.

به قول خانم کاندالیزا رایس، آژانس با هر کشوری که میانی اولیه دموکراسی را رعایت کند همکاری می کند.

آژانس به پا فشاری خود برای کمک به کسب آزادی بیشتر برای مردم و دولت برای خدمت بیشتر افتخار می کند. اگر چه قدم های زیادی در این زمینه در آمریکای لاتین برداشته شده ولی بدون شک کارهای بیشتری باید انجام شود . حصول به هدف نهائی با همکاری رهبران جهانی و نیز بخش خصوصی ، جوامع مدنی و متخصصین محلی عملی است.

آژانس متعهد به همکاری با کشورهای آمریکای لاتین است تا بتواند مزایای دموکراسی را برای همه مردم مهیا سازد.